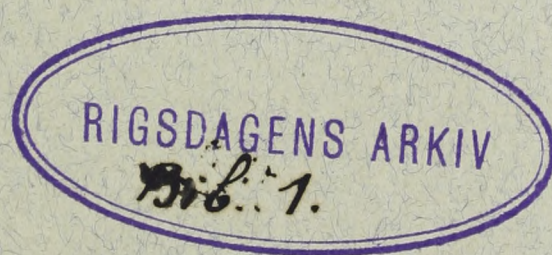

THORVALDSENS MUSÆUM

Udgaæet af Folketingets
Bibliotek

Det her meddelte omfatter:

	Side
1. Kunstakademiets Erklæring af 14. April d. A	2
2. Oplysninger til det i Borgerrepræsentationens Udvalgsbetænkning paaankede af C. Aarsleff	3
3. Oversigt over Thorvaldsens Kunstværkers Udførelse i Marmor af Billedhugger Aksel Hansen.	17
4. Erklæringer af Billedhuggerne Aksel Hansen og L. Brandstrup om Originalmodellernes Tilstedeværelse i Musæet.	22
5. Erklæring af Underbibliothekar A. Røder over Spørgsmaalet om Thorvaldsens Haandtegnings Kartoner.	23
6. Adresse til Justitsministeren fra 59 Billedhuggere, alle Udstillere paa Charlottenborg og den frie Udstilling	24

Thorvaldsens Musæums Bestyrelse maatte i sit Svar, Lovforslag Nr. 71, Blad 155, Bilag F, paa Justitsministeriets Skrivelse af 24. Marts d. A. beklage, at den Erklæring over Kommunalbestyrelsens Forslag om Forandring i Musæets Bestyrelses Sammensætning, der var den afæsket, skulde afgives med et saa kort Varsel — 3 Dage —, at det var umuligt at fremskaffe de Oplysninger og Udtalelser fra Sagkyndige, som var nødvendige til Sagens fulde Klarlæggelse. I Bestyrelsens senere, ved Ministeriets Skrivelse af 7. ds. foranledigede, Svar af 15. April — Bilag I, var det heller ikke i Paaskedagene muligt at faa disse sagkyndige Udtalelser frem i det Omfang som var nødvendigt for en Imødegaaelse af de af Borgerrepræsentationens Udvalgs Betænkning fremførte Paastande. Bestyrelsen maatte da begrænse sig til at anmode Kunstakademiet om en Udtalelse, hvilken medfulgte dens Skrivelse af 15. April.

Ved det i Justitsministeriets Skrivelse af 16. April af Folkethings-Udvalget fremsatte Ønske: »at bese Musæet under sagkyndig Ledelse«, aabnedes der Mulighed for at tage alle de rejste Spørgsmaal under faglig Behandling. Det var dog ved nævnte Besøg ugørligt at faa alt med, hvad der kunde og burde siges. Der fremkommer derfor her fyldigere Oplysninger, der vil vise at det af Borgerrepræsentationen paaankede væsentligt har sit Udspring i uheldige Informationer, Misforstaaelser og Ukendskab til de virkelige Forhold.

Skulde der endnu være noget, der ikke er klart belyst, er jeg til Raadighed med alle fornødne Oplysninger.

Kjøbenhavn, den 27. April 1914.

C. AARSLEFF.

Kjøbenhavn, Charlottenborg, den 14. April 1914.

TIL BESTYRELSEN FOR THORVALDSENS MUSÆUM

Efter Anmodning af Bestyrelsen for Thorvaldsens Musæum har Akademiet idag været samlet til Møde i Musæet og har, efter at have gennemgaaet Musæet, enstemmig vedtaget at udtale:

Akademiet maa ganske tiltræde, hvad der i Bestyrelsens Skrivelse af 27. Marts d. A. til Justitsministeriet er udtalt om Thorvaldsens Værker, at Originalmodellerne ere velbevarede, og skal, med Hensyn til Marmorgengivelserne, tilføje, at der er handlet i Thorvaldsens Aand ved at udføre hans Arbejder i Marmor, idet Arbejdet først derved blev anset for at være et fuldfærdigt Kunstværk.

(sign.) VIGGO JOHANSEN
AKADEMIETS VICEDIREKTØR.

(sign.) P. JOHANSEN.

DE HERRER MEDLEMMER AF RIGSDAGEN!

.....

Maa jeg paa Bestyrelsens Vegne takke Dem, fordi De ere komne tilstede her i Musæet i Dag.

Thorvaldsens Musæum kan sees under mange Synspunkter, jeg tør maaske fast slaa, at det Synspunkt, der idag er det raadende, er Musæets Forhold til de Paastande som fra Borgerrepræsentationens Side ere rejste mod Musæets tidligere Bestyrelsers Røgt af Thorvaldsens Gave.

Disse Paastande ere rejste for derved at bevise, hvor uheldig Thorvaldsens testamenteriske Bestemmelse om Bestyrelsens Sammensætning har været. Hvis det kan bevises, at de ere urigtige, grunde sig paa Ukendskab til og Misforstaaelse af de virkelige Forhold, da er denne Grund til at ændre Thorvaldsens Musæumsbestyrelses Sammensætning bortfalden.

Vi ville nu her paa Stedet see, hvorledes disse Paastande forholde sig til de virkelige Forhold. — Maaske tør jeg først mindes hiin 4de November Aften, da Sagen om Thorvaldsens Musæums Istandsættelse behandledes i Borgerrepræsentationen, mindes de Udtalelser af Sympathi og Forstaaelse, der fra alle Sider udtaltes overfor Opgaven. Nu skulde Musæets Trængselstid have Ende, alvorligt skulde der tages fat paa Arbejdet. Man kunde som Borgmester Jensen udtrykte sig: »blive hel varm om Hjertet« ved at høre disse Udtalelser, og man gik fra Mødet i Bevidstheden om at have overværet noget virkeligt festligt, noget der aldrig vilde glemmes. Ganske vist faldt der nogle Yttringer, som lød uforstaaelige, men i Glæden over det store hele gled de let ud af Ens Bevidsthed. — Men det skulde blive anderledes . . .

Et af Borgerrepræsentationens højst agtede og mest ansete Medlemmer udtalte:

Citat af Forhandl. Nr. 19, S. 1371—72 ff.

»Han vidste ikke, om man kan sige i dette Øjeblik, at det i snævre Forstand er Thorvaldsens Museum Han vidste ikke, om overhovedet de oprindelige Gipsafstøbninger længere eksisterer, eller de Forme, i hvilke de ere støbte Han vilde tro, at hvis der er Mulighed for at faa Formene frem igen, vilde det være et udmærket Supplement til de Marmorkopier, som for en stor Del er det, Museet rummer. Om det er muligt, vidste han som sagt ikke, om det tilstrækkelige Materiale dertil er bevaret, var vel tvivlsomt. Der har maaske været en Tid, hvor man mente, at saadanne Forme havde udspillet deres Rolle, naar Afstøbningen var taget, og derfor

har tilintetgjort dem. Men her var der sikkert noget at tage under Overvejelse ved den videre Udvikling af Museet, man bør sikkert gøre alt, hvad man kan, for at det i alleregentligste Forstand kan blive Thorvaldsens eget Museum.

Han antog at i det Udvalg, der nedsættes, vil adskillige af de Oplysninger, der fra forskellige Sider er krævet, kunne komme frem, og han haabede, at Udvalget maa arbejde saaledes, at hele Sagen, saa snart det er muligt, kan ledes ind paa en Vej, der endelig kan føre til, at vore Ønsker med Hensyn til Thorvaldsens Museum bliver virkeliggjorte.«

Da Udvalget var nedsat, søgte det saa Oplysninger om disse Forhold, eller om noget andet vedrørende de Tanker, man havde om Musæets Forhold? — Nej, mine Herrer, ikke med et Ord har Udvalget henvendt sig til Musæumsbestyrelsen og udtalt Ønsket om at faa en eller anden Tvivl løst, en eller anden Gaade opklaret. Ikke et Spørgsmaal om dette eller hint blev rettet til os. Om man har spurgt Bestyrelsens daværende Formand, det af Magistraten valgte Medlem, Hr. Raadmand Hage, ved jeg ikke, men til Bestyrelsens Kundskab kom intet Spørgsmaal, først i det andet Møde med Udvalget dæmrede noget for os om, hvad det var for Tanker, der rørte sig i Borgerrepræsentationens Udvalg om Musæets Forhold, idet vi her for første Gang hørte bestemte Klager formulerede, ikke fra Udvalgets Medlemmer, men fra Bestyrelsens egen Formand, der her — til Motivering af sit fremsatte Forslag — rettede et voldsomt Angreb paa de tidligere Bestyrelser for Vanrøgt af Thorvaldsens Musæum, de havde begaaet »skæbnsvangre og uoprettelige Fejl«, de havde først solgt Thorvaldsens Originalforme, og da de var ødelagte atter købt dem tilbage. —

I Tilslutning til denne Anke fremkom der fra enkelte Udvalgsmedlemmers Side Udtalelser, som lod ane, at der var andre uoplyste Spørgsmaal, der i høj Grad kunde trænge til en Forklaring, men Udvalget udtalte ikke noget Ønske i saa Henseende. —

Da jeg som Fagmand var nærmest til at svare paa de i Udvalget faldne Bemærkninger, udarbejdede jeg hurtigst muligt en Imødegaaelse og Forklaring, som jeg sendte Udvalget, og gjorde det samtidigt bekendt med, at jeg stillede mig til Udvalgets Raadighed med Undersøgelse og Opklaring af ethvert endnu uopklaret Spørgsmaal. Men dette Tilbud modtoges ikke af Udvalget, om der end i dets Betænkning muligt kan spores en svag Hensyntagen til mine forklarende Bemærkninger.

Først da Udvalgets Betænkning d. 19. Marts Aften, forelaa trykt, blev Bestyrelsen — ialfald dens 4 nuværende Medlemmer — kendt med Udvalgets Tanker i deres Helhed om Musæets Forhold, og først ved Modtagelsen af Justitsministeriets Skrivelse af 24. s. M. blev der givet os Lejlighed til at svare herpaa, rigtignok med en uforholdsmæssig kort Frist af 3 Dage, som maatte udelukke al nøjere Indgaaen paa og Forklaring af de paaankede Forhold. — Først idag, da de Herrer Medlemmer af det høje Folkething besøger Musæet og ønsker sagkyndig Forklaring, først idag er det muligt at faa forskellige »Myther«, der har dannet sig om Thorvaldsens Musæums Forhold — Myther, der forlængst burde have været opklarede — fuldt belyste.

Hr. Trier udtalte: »Han vidste ikke om overhovedet de oprindelige Gibsafstøbninger længere eksisterer«. Med udelt Forbavselse høres denne Tvivl, hvorfor skulle de ikke eksistere? de eksistere alle, vel bevarede, for langt den overvejende Dels Vedkommende paa

den Plads Thorvaldsen og Musæets Bygmester selv bestemte. Dette kan dokumenteres af Musæets første Hovedkatalog fra 1848. Men hvorledes har Hr. Trier faaet denne Tvivl, som et eneste Besøg paa Musæet jo kunde opklare? Er det en uheldig Information? Er det en »Mythe«, der forlængst har dannet sig og som man blindt troede paa uden Undersøgelse? — To at Kunstakademiets Medlemmer Billedhuggerne L. Brandstrup og Aksel Hansen har velvilligst lovet, hver for sig, at gennemgaa Samlingen for ved Hovedkatalogens Hjælp at konstatere alle Originalmodellernes Tilstedeværelse, og Aksel Hansen har i de sidste Dage tilendebragt sin Undersøgelse med det ventede Resultat, at alt er tilstede. Den af Hr. Trier udtalte Tvivl kan ikke længer udtales, denne »Mythe« er død.

»Eller de Forme, i hvilke de er støbte«, siger Hr. Trier videre. Det er ikke let at forstaa, hvad der egentlig menes hermed. I Borgerrepræsentationens Udvalgsbetænkning, S. 3 øverst, tales om de Musæet tilhørende Gibbsforme, der beroer i »Museets fugtige Kældere«, og Hr. Raadmand Hage talte, i sit førnævnte Angreb paa Musæets tidligere Bestyrelser, om »Thorvaldsens Originalforme«.

Har man dannet sig en Forestilling om, at der er noget der hedder »originale Forme« og er det dem, der her i disse tre Tilfælde tales om? Det maa prøves. Altsaa, først Hr. Triers »de Forme, hvori de originale Gibbsafstøbninger ere støbte«.

De originale Gibbsafstøbninger ere de Thorvaldsenske Arbejder, vi see her i Musæet, de hvis Tilstedeværelse nylig er konstateret. Men Formene, hvori de ere støbte, nej, de eksistere visselig ikke og kunne heller ikke, som Hr. Trier antyder Ønsket om, skaffes »frem igen«. Men hvorfor ikke? Nej, denne Form, der fremkommer ved, at Kunstneren ønsker sit Arbejde overført fra Leret til Gibsen, kan kun benyttes til dette ene Formaal; naar Leret er bortfjernet, omhyggeligt pillet ud af den, naar den er rensat og præpareret til Støbning, da støbes der Gibs i den, Gibsen stivner, bliver fast, og derefter bortfjernes Formen ved en omhyggelig Afhuggen med dertil egnet Værktøj; den eksisterer ikke mere, kan aldrig komme til at eksistere mere, den har opfyldt sin Bestemmelse, det afhuggede Formaffald køres bort som Fyld eller til Gødning. En saadan Form kaldes i vort Sprog en »uægte Form«.

Naar Gibsmodellen saaledes nu er fremstillet, gennemarbejdes den ofte helt af Kunstneren, der foretages Ændringer, det er jo et helt nyt og kritisk Stof, den sees i, istedetfor det bløde, mørke, fugtige Leer, sees den nu i et haardt, hvidt Stof, der ægger til videre Udarbejdelse. Har Kunstneren da endelig sluppet denne Gibsmodel, er Kunstværket dog ikke dermed færdigt, nej nu skal det videre overføres i Marmor eller Bronze, hvad det nu er bestemt for, og her foretages saa den sidste Bearbejdelse af Kunstneren. Gibsmodellen er ham kun et Mellemlid. — Nu siges der, det er naturligvis ikke den Slags Forme, der er ment, Udtrykket »de Forme i hvilke Originalmodellerne ere støbte« er altsaa fejl, nej, der menes den Slags Forme, af hvilke der findes nogle i »Museets fugtige Kældere«.

Foruden at tjene som Mellemlid mellem Leret og Marmoret kan Gibsmodellen ogsaa tjene Kunstneren eller Publikum paa anden Maade, der kan over den tages en ny Form, en Form, i hvilken der kan støbes flere Eksemplarer; at tage denne er et stort og indviklet Arbejde, der ikke, som ved den ovennævnte, kan udføres i faa Dage; denne Form bestaar af et Utal af Stykker, der sammenføjes og deles, saaledes at det er muligt at benytte den mange Gange. Den fremkommer, naar der er Trang til flere Gengivelser i Gibs af den

oprindelige Gibsmodel, f. Eks. til Salg privat eller til Musæer. De derved fremkomne Gengivelser kaldes »Afstøbninger« i Modsætning til Gibsmodellerne. En Form til dette Brug kaldes en »ægte Form«, det er saadanne, af hvilke vi have en Del Eksemplarer i Musæets Kældere.

Men heller ikke den Slags Forme har oprindeligt været tilstede, er endnu mindre senere tilintetgjorte. Forholdet er et helt andet.

I Rom har der ikke været taget Forme over Thorvaldsens Originalmodeller, Statuer, Relieffer o. s. v. Disse ere paa sædvanlig Maade benyttede til at hugge i Marmor efter og til at støbe i Bronze over, men de har ikke været afformede til Salg af Gibs-Afstøbninger, noget, der ikke var almindeligt.

Thorvaldsens Testamente, der omhyggelig betegner alle de forskellige Gavers Art, omtaler ikke Forme. Konsul Bravos Breve (se Bilag H til Lovforslag Nr. 71) nævner kun enkelte Kolli med Forme, sandsynligt Busteforme. Heller ikke, da Komiteen for Musæets Opførelse i 1838 søger Thorvaldsens Tilladelse til at bringe hans Arbejder i Handelen, forefindes der Forme. De Forme, der — uden Udgift for Musæet — ved denne Lejlighed blev udførte, havde til Formaal »at skaffe det vordende Musæum en Indtægt« og være et »Middel til at bringe Thorvaldsens Arbejder ud blandt Folket, og derved oplive Kunstsansen«.

Da de ikke længere kunde dette, inddrog den daværende Bestyrelse dem, og først nu betaltes der noget for dem — deres Auktionsværdi —, en ringe Sum, ca. 30 Kr., for hver Form. De er alene udførte i Handelsøjemed, til Indtægt for Musæet, de maatte inddrages af Bestyrelsen da deres Tid var omme.

Disse udtjente, for en Del udslidte, Forme bleve lagte ned i Musæets til dette Øjemed indrettede Kjælder. Musæet ønskede indlagt Varmerør, for at gøre det muligt, naar det maatte behøves, ogsaa om Vinteren dér at kunne støbe i de endnu brugelige Forme, men dette blev ikke bevilget af Kommunalbestyrelsen.

Der har senere af og til været Anledning til at støbe i disse Forme, og det har da vist sig, at Gibser Orlandis Rotter har mimret lidt ved nogle faa Vox-Kilestykker — en ganske ubetydelig Skade, men denne lille Fjer er vokset til de velvoxne Høns om Rotternes store Appetit; — her i Musæet har der ingen Rotter været, i hvert Fald ikke i den sidste Snes Aar, i den Tid Formene har ligget her.

De Kælderrum, hvori disse Forme ligge, ere vel kolde, men »fugtige« kan de ikke kaldes, hvorom man ved et Besøg kan overbevise sig. — Heller ikke den lille haardnakkede »Mythe« om »Musæets fugtige Kældere, hvor Rotter i høj Grad ødelagde Formene« kan saaledes ved denne Undersøgelse opretholdes, men maa begraves hos den foregaaende. —

Tilbage er endnu at omtale de faa Forme, der i Udvalgsbetænkningen kaldes gode og som er udførte i en nyere Tid. De tidligere Bestyrelser, der stræbte at opfylde Thorvaldsens Ønske: at hans Arbejder udførtes i Marmor for de af ham skænkede Penge, lod ikke dette skee, som i Mesterens egen Tid, efter selve Originalmodellerne, de vare jo nu Musæumsgenstande og maatte skaanes, man lod dem derfor afforme og benyttede en Afstøbning til at hugge i Marmor efter. Heri handledes der fuldt forsvarligt og rigtigt. Gibsmodellen lider, som jeg straks skal paavise, ikke lidt ved at benyttes til Model ved Marmorhugning.

De her nævnte Forme har altsaa deres egen Historie. De er heller ikke Thorvaldsens Originalforme. Dette Begreb eksisterer, som det vil fremgaa af denne

Undersøgelse, ikke og har aldrig eksisteret; saadanne Forme ere saaledes heller aldrig »først solgte og senere, da de var ødelagte, atter købt tilbage« af nogen Bestyrelse.

Endnu er der en »Mythe«, en meget seiglivet, at omtale, Mythen om, at det er tidligere Bestyrelsers Forsømmelser og Vanrøgt det skyldes, at Thorvaldsens Originalmodeller nu er fulde af Støv og snavsede — som jo alle mener at kunne see; — hvorfor er de ikke rene, hvide, som de Gibsafstøbninger, man kender andetsteds fra? For at besvare dette Spørgsmaal, maa man kende lidt til Gibsmodellernes Historie.

De ere, som tidligere berørt, et Mellemlid for Kunstneren mellem Leret og Marmoret eller Bronzen, — eller hvilket andet Materiale det færdige Kunstværk nu er tænkt udført i — bliver benyttet som saadant, er et Middel, men aldrig et Maal. Maalet er det varige Stof.

Skal nu et Arbejde udføres i Marmor efter Gibsmodellen, da skeer der følgende: det pakkes, er det en stor Statue, Gruppe el. lign. — deelt i flere Stykker i Kasser, sendes til Marmorbruddene i Carrara, Serravezza el. a. St., pakkes ud, sættes, for saa vidt det har været delt, atter sammen, lægges ned eller opstilles ved Siden af Marmorblokken, ofte umiddelbart paa Jorden, og nu begynder Arbejdet; der slaas Søm og Stifter i Modellen til Hovedpunkter, og afsættes efterhaanden over hele Statuen Blyantsmærker.

Marmorhugningen begynder, Skrotterne, d. e. Stumperne, ryger ustandseligt omkring Modellen, den rammes som ved et Bombardement af Tusinder af Stumper, der hver efterlader et Mærke. (Paa Gruppen af de tre Gratier, Celle III, kan dette tydelig sees); det kan ikke være anderledes, da Modellen og Marmoret maa være tæt ved hinanden for Arbejdets Skyld. Naar Arbejdet saa engang er færdigt, Statuen, Gruppen eller hvad det nu er, er udpunkteret i Marmor, d. v. s. alt det groveste Arbejde er gjort, sendes den og Modellen til Rom, til Kunstnerens Studie; atter Indpakning, derved eventuel Deling og Sammensætning 2 Gange, og nu opstilles Marmorarbejdet og Modellen i Studiet til videre Gennemarbejdelse af Mesteren og hans Hjælpere. Er Marmorværket saa endelig fuldt udført, sættes Modellen hen til en Side, hvor den ikke staar i Vejen, og her kan den maaske saa staa i en lang Aarrække; den samler Støv i alle de smaa Huller, dens Overflade nu er mærket med, det æder sig fast; i en Billedhuggers Værksted støver man ikke Figurerne af. Den staar saa der i mange Aar, da hedder det, nu skal den til København og være Musæumsgenstand.

Den faar saa en let Rensning, pakkes og kommer til København, men den er ikke nogen »hvid« Figur som en ny Afstøbning, og den bliver det heller aldrig, det er en Veteran, der har opfyldt sin Bestemmelse og nu bør hædres som saadan; den har Mærker af Slagene, den har været i og bærer dem med Ære.

Skeer det nu, som da Komiteen for Opførelsen af Musæet bad Thorvaldsen om Tilladelse til at lade en Del af hans Værker afforme, at der skal tages ægte Form over en saadan Veteran, efter hvilken der maaske flere Gange er hugget i Marmor — Thorvaldsens betydeligste Arbejder opnaaede jo flere Gengivelser i Marmor —, da faar den først et Overtræk af Lak, Overfladen skal jo gøres haard, men herved lakeres Støvet fast, derefter en Omgang Olie, den skal gøres fedtet, yderligere kogt Marseilliesæbevand, og nu foretages Afformningen, møjsommeligt og taalmodigt føjes Kilestykker til Kilestykker, indtil de mange Stykker dækkes af Kapperne, der skal holde det hele sammen. Modellen bliver ikke videre efter den Behandling.

Skal der støbes i Bronze over en Model, deles den atter i flere Stykker, de faar Lak, der formes Sandforme over dem, de fjærnes atter af Formene, ofte kun ved yderligere Deling og Sprængning af Stykkerne, sættes saa, forsaavidt man overhovedet ønsker at bevare Modellen, atter sammen og restaureres af en Kunstner, ogsaa denne Behandling sætter sine stærke Spor.

Dette er Gibsmodellernes Historie. Man kan ved en nøjagtig prøvende Gennemgang af dem alle her i Musæet konstatere, hvilke der ere hugne i Marmor efter, hvilke der ere formede i Gibs eller Bronze over.

Thorvaldsens Originalmodeller har saaledes aldrig været her i Musæet i anden Skikkelse end i den, de nu forefindes, de 70 Aars Ophold i Københavns røgmættede Luft har sikkert ikke gjort dem hvidere.

Som de nu forefindes i Musæet er de saa langt fra forsømte eller vanrøgtede, at de tværtimod, kunstnerisk seet, er fortræffeligt bevarede, ganske som om de nylig var komne fra Studiet i Rom. At de er dette skyldes, at den Instrux, der fra først af er givet: «Modellen maa aldrig berøres», er overholdt. Der er kun foretaget Afpustning, Afblæsning eller Viftning 2 Gange om Ugen af Musæets Konservator, der skal være en Billedhugger.

Hvad en Berøring eller Afgnidning vilde have afstedkommet gennem de mange Aar, faar man en levende Forestilling om ved at erindre sig den Broncefigur, der er opstillet i St. Peterskirken i Rom og under Navn af St. Peter er Genstand for ærbødig Hyldest af de Troende. Det er en vidunderlig Lykke for disse — de komme langvejs fra for at opnaa den — at kunne trykke et Kys paa dens Stortaa, dette Kys og den lette Berøring af en Dames Lommeklæde forud for Kysset, har i Aarenes Løb den Virkning, at ikke alene Stortaaen, men flere af de andre Tæer med forbavsende kort Tids Mellemrum maa fornyes. — Hvor det er en Marmorfigur, der er Genstand for denne Hyldest som Michel-Engelos Kristusfigur i S. Maria sopra Minerva i Rom, paasættes den Broncetæer, da Marmortæerne altfor hurtigt forsvandt. Broncen er haardere, taaler flere Berøringer.

Hvad vilde der være bleven af Thorvaldsens Original-Modeller i det forholdsvis bløde Gibs ved selv den letteste daglige Afgnidning fortsat i 70 Aar?

Men kan Gibsmodellerne ikke vaskes, blot en eneste Gang, spørges der ofte. I ganske faa Tilfælde kan man fjerne noget Smuds, naar det nøje er konstateret, hvad Aarsagen er, hvilken Karakter Pletterne har, (om det f. Eks. er paaført Smuds, der sidder ovenpaa Lakken af en til Afstøbning benyttet Figur), ved forsigtigt at trykke dem af med lidt vand-sugende Vat, dette bør dog kun foretages af en Kunstner, der nøje kan bedømme Situationen.

I Almindelighed kan denne milde Metode dog ikke hjælpe. En Rensning, der skal fjerne den Blanding af Støv, Lak, Olie o. s. v., der udgør Bestanddelene af Modellernes Hinde, maa foretages med en ætsende Vædske, men en saadan Vædske gør Gibshuden Skade, den bliver porøs, hullet og er derefter meget mere modtagelig end før for Støv, samtidig med, at baade Formen og selve Stoffet tager Skade deraf. Saadan en Vask maa derfor ikke foretages paa Thorvaldsens Arbejder. Kunstnerne maa vende det døve Øre til, naar dette nævnes, og ukyndig Vask maa aldrig foretages paa Thorvaldsens Musæum.

Hvad ukyndig Vask kan afstedkomme, har vi her i København et sørgeligt Billede af.

For omtrent 40 Aar siden ombyttedes Thorvaldsens Johannesgruppe, der hidtil havde

staaet i brændt Leer over Frue Kirkes Indgang med en ny, (en Gave, sagdes der, fra Universitetet) udført i det stærkeste, mest udsøgte Carrara *bianco ciaro* Marmor, som man vidste, kunde taale vort Klima; den kunde have staaet der i Aarhundreder, uden at tage nævneværdig Skade, men en Dag bliver der sagt: »Vask«, og den blev vasket — af en Murerarbejdsmand.

Dette gentog sig i Tidens Løb 3 Gange, men da der 4de Gang blev sagt: »Vask« ved Kirkens Hoved-Istandsættelse for faa Aar siden, syntes Murerarbejdsmanden, at Figurerne saa' saa underlige ud, var i Stykker; der manglede Fingre, Næser, Ører m. m. Der blev da sendt Bud til Konservator ved Statens Musæum for Kunst, nylig afd. Billedhugger E. H. Bentzen, og da han kommer op paa Stilladset, finder han til sin store Forfærdelse alle Statuerne fuldstændig ødelagte, hele Overfladen smuldret bort; han kunde, som han sagde, »pille hele Gruppen ned med Fingrene«. Hvad var der da sket? Man havde sagt »Vask« til en Murerarbejdsmand, denne kender et fortræffeligt Vaskemiddel, Saltsyrevand, det fjærner let og hurtigt gammel Kalk fra Mursten, Granitsokler etc., følgelig tager han sin Saltsyrespand med, han vasker, og dejlig rene og hvide bliver alle Figurerne. Fra Gaden opdages intet, paa Stilladset kommer ingen at se efter, alt er saare godt. Murerarbejdsmanden, der ved, at Saltsyrevand er godt til at fjærne Kalk med, ved ikke, at Marmor er Kalk, kulsur Kalk, at Saltsyren altsaa fuldstændig opløser Marmoret til et Sandstof, der kan pilles ned med Fingrene.

Saaledes har 3 Gange ukyndig Vask gjort det fuldstændigt af med Thorvaldsens herlige Johannes-Gruppe, den eksisterer ikke længere i Marmor som Kunstværk, de sørgelige Rester deroppe i Gavlen maa nu helst dækkes af Edderkoppenes Spind og Gadens Snavs, der af Blæsten føres derop. Fuglene maa bygge deres Reder, alt for at dække Katastrofen, Ødelæggelsen —; vasker man den blot med Vand alene, vil det blive et uhyggeligt Billede, vi faa at se. — Nej, Thorvaldsen vidste, hvad han gjorde, da han satte Venner, Elever til at værne sine Værker, og da han bad dem atter at vælge deres Efterfølgere, Kunstnere, om hvem de vidste, at netop de havde Pietet overfor hans Kunst, — man kan jo godt være en betydelig, ja en stor Kunstner uden at have dette — og den rette Forstaaelse af, hvorledes hans Arbejder rent praktisk set skulde værnes.

Mythen om Bestyrelsens Vanrøgt af Thorvaldsens Værker kommer atter og atter frem. Naar der tales og skrives om Thorvaldsens Musæum er det, som var det noget forhenværende, noget, hvis Tab maatte beklages: der er jo nok nogle sørgeligt snavsede Rester af Thorvaldsens Kunst i Musæet, men om de oprindelige Gipsafstøbninger længere eksisterer, vides ikke. Saa indgroet er denne »Mythe«, saa fast troes der paa den, at man ikke engang gaar over i Musæet for at see ad. Bladene har jo med mørke Farver skildret Elendigheden, atter og atter er uhyggelige Skildringer af Forholdene ved Musæet kommet frem. Jeg erindrer, da jeg som ung kom til København, i Begyndelsen af 70erne — hørte jeg Udtalelser, der vare læste i Aviserne, »det er frygteligt, saa de behandler Thorvaldsens Musæum, see de snavsede Figurer, hvorfor maler de dem ikke pænt hvide? Tænk, det gaar saa vidt, at naar Hovedet og Armene er faldne af, saa smider de Stumperne ned i Kældrene — o. s. v. — — —«. Ogsaa i denne Tid har lignende Skildringer kunnet læses, medens Sandheden er, at Thorvaldsens originale Arbejder aldrig har været bortflyttede fra de Gallerier og Rum i Etagerne som Thorvaldsen og Bindesbøll bestemte for dem. (Kælderrummene

ere bestemte for og indrettede til at huse de Afstøbninger over Fragmenter af Oldtids Kunst, Thorvaldsen ligesom andre Billedhuggere havde Glæde af at hvile sine Øjne paa, naar de trængte til at see andet end hans egne Arbejder, disse fredlyste Rum ere — naar alt er opstillet — som Studierum et Eldorado for unge vordende Kunstnere).

Naar saadanne vildledende Røster høres i Pressen, bliver det tilsidst en Troessætning for hele Samfundet, noget alle veed, ja det hører ligefrem med til god Tone et tale ondt om Thorvaldsens Musæum og dets Bestyrelse. Ingen finder paa at undersøge om disse Beskyldninger er rigtige, nej »det er ganske vist«.

Intet Under da, at en saadan »Mythe« er seig, vanskelig at faa Bugt med, man behøver jo ikke at gaa ind i Musæet for at see hvor galt det er fat, det sees udenpaa Bygningen (endog i Forbifarten fra en Sporvogn), hvor forsømt den er, de revnede Mure, den afblegede Frise, — et kunstnerisk Størværk, historisk interessant med alle sine Portrætskikkelser —; den gamle toppede Stenbro (see vedr. dette Spørgsmaal Oplysningerne af Borgmester Marstrand, Borgerrepr. Forh. Nr. 19, S. 1387). Ja selv Indgangen er upassende, om bagved, ind ad et Hul skal man, de store herlige Indgangsporte paa Facaden er aldrig aabne, jo det er en frygtelig Bestyrelse.

Overdriver jeg nu ikke? nej, saadan læses der i Bladene, saadanne Skyller vanker der i denne Tid. Kunstnerne der er saa vant til, at der snakkes vildt om Kunst og kunstneriske Forhold, vender Ryggen til og lader det skylle — det driver vel over — i Bevidstheden om at tjene en god Sag, og om deres gode Samvittighed. —

Men kan en Bestyrelse valgt ud af en Forsamling, der ikke ejer en eneste virkelig kunstkyndig Mand, som ikke selv kender Sagerne tilbunds, som maa tro hvad der bliver sagt i den offentlige Debat, i hvilken der jo godt kan høres saakaldte »kunstforstandige« Røster, — kan en saadan Bestyrelse lægge Ryg til, naar Skyllerne kommer? — Nej, da vil det skee, den offentlige Mening vil forlange det, Bestyrelsens Flertal afgør det, en Dag sees en rensende Spand i Musæet, nu skal der gøres noget, der er saa mange nyopfundne Midler, og man er jo Fremskridtsmand, en Vask med et eller andet rensende Middel, eller, — ja maaske —, man er ikke bange for lidt Maling eller Hvidtning, og Thorvaldsens Originalmodeller er uhjælpelig ødelagte, kan aldrig reddes mere, Ulykken er sket, Gentagelsen af Frue Kirkes Frontongrupperes Ødelæggelse fuldbyrdet, Musæet kan lukke sine Porte, Thorvaldsens Musæum for Thorvaldsens Kunst er en Saga, eksisterer ikke mere og Danmark, der ejede denne Perle — misundt af alle civiliserede Lande — Danmark er nu til Spot for alle kunstelskende Mennesker Verden over, og det blot for en Syrespand.

Men, siges der: en Direktør, en musæumskyndig Mand, ja, heller ikke han kan staa imod, naar Skyllerne kommer, dersom han staar alene, han maa have fuldtud kunstkyndig Støtte i Bestyrelsen, heller ikke kender han — hvor dygtig han ellers kan være — alle de faglige Spørgsmaal, der melder sig ved plastiske Kunstværkers rette Bevaring.

Musæets Bestyrelse har altid haft den Pligt i saa stort Omfang som muligt at hindre Udbredelsen af daarlige Gengivelser af Thorvaldsens Kunst. — Dette har sikkert ogsaa været en Grund for Thorvaldsen til at bestemme, at hans Kunst skulde værnes af Kunstnere. Derfor indkøbtes de gamle Handelsforme, da de ikke længere kunde præstere gode Afstøbninger, derfor maa ingen Kopi af Thorvaldsens Værker forlade Musæet uden

at være censureret. Hvilken Nytte denne Bestemmelse har gjort kan næppe tilfulde vurderes, den skyldes det, at vi nu har relativt gode Gengivelser af Thorvaldsens Kunst i Porcellæn, Bisquit, Callipasta, Bronze o. s. v.; det var jo i vedkommende Forretningers egen Interesse at faa saa gode Modeller som muligt til Grundlag for deres Fabrikata, og derfor lod de disse udføre paa Musæet, i Reglen af unge Kunstnere (jeg har saaledes selv aarevis haft min Gang i Musæet i den Anledning). Dette Bestyrelsens Arbejde, der jo særlig paahvilede dens kunstkyndige Medlemmer, er aldrig omtalt eller paaskønnet; det udførtes stille og uden Besvær for Pressen, her bør det dog nævnes.

Der er saavist ingen Grund til at laste de tidligere Bestyrelser; de har fuldtud gjort deres frivillige Pligt, bevaret Thorvaldsens Værker saa godt, at vi i Dag kan se dem i samme Stand, som da de stod i hans Studie i Rom. Bestyrelsen har i saa stort Omfang, som det ikke anes, værnet hans Kunst mod daarlige Efterligninger. De har opfyldt, hvad Thorvaldsen ventede sig af dem. — Jeg ønsker her overfor Medlemmer af det høje Folke-thing og Landets Regering at sige: De ligger med Ære i deres Grave. Landet skylder dem Tak for deres Gerning her i Musæet.

Danmarks højeste Autoritet i Kunstspørgsmaal, Det kongelige Akademi for de skønne Kunster, har paa et her i Musæet afholdt talrigt besøgt Møde — efter at de 3 Medlemmer af Musæets Bestyrelse, der har Sæde i Raadet, havde forladt Mødet —, enstemmig erklæret: Thorvaldsens Originalmodeller er alle velbevarede.

Hermed maa ogsaa denne Mythe: om de tidligere Bestyrelsers Vanrøgt af Thorvaldsens Originalarbejder erklæres for død.

Da Bestyrelsen i Efteraaret drøftede Muligheden af — i Tilslutning til Musæumsbygningens Istandsættelse, som der nu var Haab om, at Kommunalbestyrelsen vilde interessere sig for at faa gennemført — at faa en og anden nyttig Ændring indført, kom Spørgsmaalet om Oprettelsen af et Formeri til fremtidig Afformning af Thorvaldsens Originalmodeller frem. Det synes nu at være Tiden dertil. Oprettelsen af de store comparative Afstøbnings-samlinger hører den nyeste Tid til. De nyere store Fund af Oldtidskunst ved de af de forskellige Kulturlande foretagne Udgravninger har givet Stødet til saadanne Samlingers Vækst. De store Kulturstater bevilgede rige Midler, og snart fremkom helt nye og bedre Metoder til Afformning af plastiske Kunstværker. Tiden tillader ikke her nærmere at omtale disse; jeg skal blot bemærke, at det nu er muligt at afforme et Kunstværk af hvilket som helst Materiale, uden at dette beskadiges eller som tidligere gennemgaar den før beskrevne Proces med Lak, Olie o. s. v.

Ved at drøfte denne Sag i Bestyrelsen, kom Spørgsmaalet frem om Muligheden af til dette Brug at kunne faa nogle tørre og lyse Lokaler i den Fløj af Christiansborg Slot, der vender ud mod Musæet. En foreløbig Forespørgsel hos Slotsarkitekten stillede ikke Udsigterne til dette Ønskes Opfyldelse ugunstige, men, tilføjede Arkitekten, noget for noget, kan Slottet saa ikke opnaa til Gengæld at faa et Par af Musæets Marmorfigurer, dersom der skulde vise sig Lejlighed dertil.

Foranlediget af denne Yttring foreslog Bestyrelsens daværende Formand, at der afsendtes en Skrivelse til Kommunalbestyrelsen med Anmodning om paa Christiansborg at maatte deponere nogle nærmere opgivne, af de senest tilkomne, Marmorarbejder — de oprindelige i Thorvaldsens Gavebrev omtalte Arbejder kunde der selvfølgelig ikke være Tale om —. En saadan Skrivelse var egentlig ubetimelig og overflødig. Spørgsmaalet var jo fuldstændig problematisk og kunde først tages under Overvejelse, naar Musæumsbygningens Istandsættelse var en Kendsgerning. Men her overfor hævdede Formanden, af en saadan Skrivelse vilde blive hilst af Kommunalbestyrelsen som et Vidnesbyrd om Musæumsbestyrelsens gode Vilje til at skabe et bedre Samarbejde, end det, der sagdes at have været tidligere. Det var at tage os paa det ømme Sted; vi vilde jo gerne for Musæets Skyld staa i det bedst mulige Forhold til Kommunalbestyrelsen.

Bestyrelsens juridiske Medlem kunde i dette Møde ikke være til Stede, og Kunstnerne, der ikke altid øjner Rækkevidden af, hvorledes en Imødekommenhed kan benyttes, gik saa med til, at denne Skrivelse afsendtes. De dertil i Udvalgsbetænkningen knyttede Bemærkninger S. 2 forneden og S. 3 ere Informationer af privat Natur.

Om Marmorarbejdernes Udførelse vil Billedhugger Aksel Hansen give Folkethingsudvalget en historisk Oversigt; jeg skal derfor indskrænke mig til at bemærke, at Thorvaldsens Elev, Professor Guiseppe Lazzerini i Carrara, i Thorvaldsens Tid havde udført mange af hans Arbejder; han kendte nøje Thorvaldsens Mening og Ønsker om Marmorhugning og bevarede i sin Levetid Traditionen herom i de Arbejder, han for de forskellige Bestyrelser enten udførte helt eller tildels (punkterede eller præparerede) her til Musæet, søgte ogsaa stedse at skaffe det mest udsøgte Marmor.

Det sidste Arbejde, der betroedes hans Værksted, var Figuren Amor triumphans. Under dette Arbejdes Udførelse døde han, og paa Marmorbehandlingen af denne Figurs Vinger og Blomsterkrans (den kom til Musæet i 1899) sætter en ny Tids Marmorteknik sit Præg; hans Søn, Professor Alessandro Lazzerini, syntes ikke at kunne opretholde Traditionen fra Thorvaldsens Tid. Musæet har ikke siden ladet noget Kunstværk udføre i Marmor.

Skal Marmorudførelsen af Thorvaldsens Værker fortsættes, hvad utvivlsomt var Mesterens Ønske, bør man indskrænke sig til at faa disse udpunkterede i Italien, og saa lade Resten af Udførelsen ske herhjemme, hvor man stadig har Thorvaldsens Originalmodeller for Øje, og hvor mange Kunstnere — ikke mindst blandt de unge — skatte og værdsætte Thorvaldsens Kunst; og iøvrigt anvende de af ham skænkede Midler til Erhvervelsen af hans egne Original-Marmorarbejder, naar dette maatte vise sig muligt.

Paa en Rejse havde jeg i Fjor den Glæde i Villa Vigoni i Lovenno sopra Menaggio ved Comosøen at se og beundre Marmorudførelsen af et af Thorvaldsens skønneste Værker »Nemesis paa sin Biga«, det sad som Hovedsmykke i en dejlig lille Kuppelbygning i nyklassisk Stil. Det var skabt efter Ønske af en rig Bankier Mylius fra Milano, der bad Thorvaldsen udføre for sig et smukt Kunstværk, som kunde være ham til nogen Trøst for Tabet af en eneste Søn. Da Kunstværket i 1835, færdigt i Marmor, kom til Milano, vakte det en saadan Begejstring i denne kunstelskende By, at man vilde beholde det der. Det kom dog ud til sit Bestemmelsessted, Mindebygningen over den unge Mylius, og her sidder det nu som et herligt Vidnesbyrd om Danmarks store Søns Kunst. Det er vidunderligt

friskt bevaret i det dejlige Klima blandt et kunstelskende Folk, — der ikke bruger Syrespande.

Skulde der nogensinde blive Mulighed for at erhverve f. Eks. dette dejligt udførte Kunstværk — eller maaske andre ligesaa godt bevarede Marmorværker af Thorvaldsen — da kunde Musæet prise sig lykkeligt. —

Borgerrepræsentationens Udvalgs Formand har i en Tale — se Forhdl. Nr. 36 S. 3190—3191 og 3197 ff. — bemærket:

»Inden han gik ind paa en Omtale af, hvorledes det er gaaet med Bestyrelsen af Thorvaldsens Museum i den efterfølgende Tid, vilde han gerne fremhæve et enkelt Punkt af det oprindelige Testamente. I dette, hvor Thorvaldsen allerede tillægger Museet adskillige Pengemidler, bestemmer han, at Renterne af disse Pengemidler skal »anvendes til Bestillinger til Fordel for danske Kunstnere i det Øjemed at befordre de skønne Kunster i Danmark og berige mit Museum med det saaledes af dem udførte Arbejder«. Denne Bestemmelse gentages i Tillægstestamentet overfor de nye Kapitaler, der dér tillægges Museet.

Men ser man hen til, hvorledes de Pengemidler, som Thorvaldsen særlig bestemte til Anskaffelse af Kunstværker af andre danske Kunstnere, er blevet anvendt, nemlig dels til Bestyrelse af Museet, dels til Anskaffelse af Marmorkopier, maatte det dog siges, at paa dette Punkt har Bestyrelsen ikke betragtet Thorvaldsens Testamente som helligt og ukrænkeligt. Paa dette Punkt har Museets Bestyrelse af eget Initiativ fraveget Thorvaldsens udtrykkelige Bestemmelse, og man faar derfor unægtelig det Indtryk, at naar Thorvaldsens Testamente erklæres for helligt og urørligt, saa gælder det nok saa meget overfor de Bestemmelser, man synes om, som overfor dem, man synes mindre om.«

Den omtalte Tillægsbestemmelse, at Renterne af Musæets Fond »skulde anvendes til Bestillinger til Fordel for danske Kunstnere, i det Øjemed at befordre de skønne Kunster i Danmark og berige mit Musæum med de saaledes af dem udførte Arbejder«, kan kun ses i Forhold til Testamentets Hovedbetingelse, a) »at alle de ovenfor anførte Genstande skulle udgøre et eneste og særskilt Musæum, der skal bære mit Navn, saaledes at det aldrig skal kunne blandes med hvilkensomhelst andre Samlinger, og følgelig heller ikke forvandskes, deles eller forandres under nogetsomhelst Paaskud eller af nogensomhelst Aarsag«.

Thorvaldsen mente, at Kunsten vilde vandre videre ad de Veje, han havde fulgt. Han ønskede, at danske Kunstnere skulde belæres og befrugtes ved Studiet af hans egen Livsgerning, skulde vandre den for ham eneste rigtige Vej — Studiet af Antikken. Han mente, at danske Billedhuggere ved at udføre i Marmor hans egne Værker skulde opretholde de gode Traditioner, der saaledes vilde virke befrugtende paa dansk Kunst. I denne Forstand passer disse to Bestemmelser til hinanden, tages de i den Betydning Udvalgets Formand lægger i dem, da modsige de hinanden, thi det vil jo være urigtigt at forøge Thorvaldsens Samling af Malerier uden at kunne skaffe dem passende Plads, og dette er umuligt indenfor Musæets oprindelige, nuværende Ramme, da maatte der bygges til, Bygningen ændres — en Vandalisme af Rang — og Testamentets Hovedbetingelse, »at den aldrig skal kunne blandes med hvilkensomhelst andre Samlinger, og følgelig heller

ikke formindskes, deles eller forandres under nogetsomhelst Paaskud eller af nogensomhelst Aarsag«, være brudt.

Hvorledes vilde Musæet nu set ud, om Bestyrelserne i de forløbne 70 Aar havde indkøbt Malerier? eller hvorledes vilde det se ud om andre 70 Aar, hvis dette blev Praxis? Nej, ogsaa paa dette Punkt har de tidligere Bestyrelser handlet fuldt forsvarligt og i Thorvaldsens Aand.

Til at købe Malerier og Skulpturer af »andre danske Kunstnere« har vi jo Statens Musæum for Kunst og Glyptotheket m. fl. Thorvaldsens Musæum skal aldrig under nogen Form konkurrere med disse Musæer — det er noget for sig, et Mausolæum over Danmarks største Kunstner der her hviler blandt sine Værker og passer paa, som han sagde, »om der fredes godt om dem«.

Det er sagt, at der dog tidligere er »købt« Billeder af danske Malere, altsaa under den af Formanden for Udvalget udtalte Opfattelse; heller ikke dette passer, de to Billeder der er Tale om, er en Køkkenscene af Monies og Roeds Portræt af Kückler. Det blev dengang oplyst for Bestyrelsen, at Thorvaldsen selv havde bestilt et Billede hos Monies, hvorfor man følte sig bundet til at erhverve det. Det andet Billede Kücklers Portræt er en Gave fra Kapt. Brygger J. C. Jacobsen. — Til Bestyrelsen anvendes intet, hverken af denne eller andre Conti. Opsynet lønnes ved de daglige Indtægter.

Heller ikke det Uddrag af Musæets Protokol, der viser, at der i et nærmere betegnet Tidsrum kun er holdt et Bestyrelsesmøde behøver at sees i saa »grel« Belysning som i Udvalgsbetænkningen, thi føjes der — før og efter — nævnte Tidsrum blot 3 Maaneder til, er der afholdt 4 Møder. At Møder ikke indkaldtes i den paaklagede Tid, skyldes ikke, som Udvalget vil give det Udseende af, Mangel paa Interesse for Musæets Anliggender, nej; langt fra, Aarsagen var en hel anden, skyldtes andre, personlige, Forhold, som jeg ikke her skal komme ind paa, men Sagerne Gang led ingen Skade, der er jo andre Former for Virksomhed end netop Møder.

Naar Udvalgets Formand i sin Tale i Borgerrepræsentationens Møde den 23. Marts iaar »formoder«, at Musæets Bestyrelser ikke ofte nok har henvendt sig til Kommunalbestyrelsen, saa er denne Formodning saa langt fra rigtig, at det tværtimod sees af Musæets Arkiv, at der ustandselig — Aar efter Aar — er sket Henvendelser fra Musæets Bestyrelse til Magistraten om alle de Forhold Bygningens Vedligeholdelse gav Anledning til. Det er en Liste over Henvendelser, forbløffende lang. —

At Kommunalbestyrelsen i et nærmere betegnet Tilfælde har faaet et mindre høfligt Svar fra en Bestyrelses Formand, vil jeg ikke forsvare, man skal selvfølgelig være høflig, selv om man føler sig harmfuld eller krænket. Men det skulde for en almindelig menneskelig Betragtning synes naturligare at paatale dette overfor den, der gav det uhøflige Svar end just at vente mange Aar med at paatale det — overfor andre.

Vedrørende Udvalgsbetænkningens Omtale af Thorvaldsens Haandtegningers Kartoner, vil en Udtalelse medfølge fra en paa dette Omraade sagkyndig Mand, Underbibliothekar ved Kunstakademiets Bibliothek A. Røder.

Thorvaldsen skænkede sin Gave til Landet og Folket, det er rigtigt, men Landet og Folket skylder igen at værne hans Gave, som han i sit Testamente bestemte det — af de paa dette Omraade kyndigste og mest erfarne Mænd. Det var Thorvaldsens Villie at hans Kunst skulde værnes — ikke blot af Kunstnere — men ogsaa af Venner af hans Kunst. — Derfor bad han sine Venner og Executores testamenti om »at udnævne Eftermænd i de Fratrædendes Sted, hvilken Bemyndigelse skal tilkomme deres eventuelle Eftermænd. Ligesom de nuværende Executorer af Venskab for mig og af Kærlighed til Kunsten have paataget sig dette Arbejde uden noget Vederlag, saaledes antager jeg ogsaa, at deres Eftermænd ville gøre det«.

Thorvaldsens Villie er hidtil blevet opfyldt. Hans Gave, hans Værker, ere alle bevarede paa det bedste i Kraft af denne saakaldte Selvsupplering. Thorvaldsen vidste, at Kunstnere ere aandsfrie Mennesker, der har deres personlige Mening om Kunst, og maa have Lov til at have den. Saaledes er det bedst for Udviklingen. Derfor høres ofte højst ejendommelige Sær-Meninger og Betragtninger over Thorvaldsens Kunst. — En nu afdød betydelig norsk Maler, der som ung studerede her ved Akademiet, udtalte saaledes som sin absolute Mening, »at Thorvaldsen var den største Forbryder i Norden«, han motiverede dette: jo han har for mange Elever, de bliver ikke selvstændige nok o. s. fr.; det er jo ogsaa en Betragtning, men mon f. Eks. en Kunstner med en saadan Mening — hans øvrige udmærkede Egenskaber ufortalt — vilde egne sig til at »værne« Thorvaldsens Kunst?

Tilbage er endnu at omtale den eneste virkelige Kendsgerning i Borgerrepræsentationens Udvalgsbetænkning. Tallene vise, at den danske Befolknings Besøg er noget i Aftagende, i al Fald for de 3 sidste Aars Vedkommende. Fremmedes Besøg er derimod i fortsat Stigning.

Dette Forhold kan der imidlertid raades Bod paa; af den Grund behøver intet Testamente at krænkes. — Vor store Borger, Brygger Jacobsen bar sig ad paa en helt anden Maade. Naar Jacobsen skabte Musæer, skabte han ogsaa Mænd til at lære Publikum at forstaa dem. De samlede Folk, der vilde belæres omkring sig, i Begyndelsen faa, senere i stedse stigende Antal. Her er for Thorvaldsens Musæums Vedkommende en virkelig Mangel tilstede. En ung Kunsthistoriker har her en smuk Opgave at løse: paa visse forud bestemte Dage og Timer, at samle de Besøgende, belære dem om hvorledes Thorvaldsens Kunst skal sees, forstaaes og tilegnes, fortælle dem om de skønne poetiske Myther, Thorvaldsen yndede at tolke. Der kan ingen Tvivl være om, at var dette forlængst sket, da vilde de »Myther«, jeg her har maattet aflive, aldrig være opstaaede eller udviklede til saa levedygtige Uhyrer, som vi nu har lært at kende.

At Kundskab om Thorvaldsens Kunst og hans Musæum savnes i Folket, det har vi i denne Tid faaet uomstødelige Beviser for, ikke mindst gennem Borgerrepræsentationens Udvalgsbetænkning. —

Saa er jeg tilende med Paavisningen af, hvorledes Udvalgsbetænkningens Paastande tage sig ud her i Musæet overfor de virkelige Forhold. Hvad jeg har sagt, er ikke fremkommet mod Borgerrepræsentationen, hvis smukke Udtalelser af Sympati og Forstaaelse hiin 4de November Aften jeg begyndte med at fremhæve, men det er sagt til Forsvar for Musæet, mod alle de daarlige »Myther« der har staaet til Borgerrepræsentationens Raa-

dighed. Havde man blot der viist os saamegen Tillid at spørge os om de virkelige Forhold, var dette Forsvar aldrig blevet nødvendigt.

Vi kendte ikke Borgerrepræsentationens Udvalgs Tanker om Musæet, før de forelaa offentligt i Betænkningen af 16. Marts 1914, og først ved Folkethingsudvalgets Ønske »om at bese Musæet under sagkyndig Ledelse«, blev der givet os Lejlighed til en Imødegaaen af alle de i Udvalgsbetænkningen fremførte Paastande.

Endnu engang takker Musæet Folkethingsudvalget for dette Besøg.

CARL AARSLEFF.